

dungh0278@gmail.com

Đề thi học sinh giỏi (nộp nhóm)

A.Đề ra:

Phần 1: Đọc hiểu

Đọc kỹ đoạn thơ sau và trả lời các câu hỏi:

Nếu Tổ quốc đang bão giông từ biển
Có một phần máu thịt ở Hoàng Sa
Ngàn năm trước con theo cha xuống biển
Mẹ lên rừng thương nhớ mãi Trường Sa

Đất Tổ quốc khi chập chờn bóng giặc
Các con nằm thao thức phía Trường Sơn
Biển Tổ quốc chưa một ngày yên ả
Biển cần lao như áo mẹ bạc sờn

Nếu Tổ quốc hôm nay nhìn từ biển
Mẹ Âu Cơ hẳn không thể yên lòng
Sóng lớp lớp đè lên thêm lục địa
Trong hồn người có ngọn sóng nào không?

Nếu Tổ quốc nhìn từ bao quần đảo
Lạc Long cha nay chưa thấy trở về
Lời cha dặn phải giữ từng thước đất
Máu xương này con cháu vẫn nhớ ghi

(Nguyễn Việt Chiến, *Tổ quốc nhìn từ biển*, NXB Phụ nữ, Hà Nội, 2015, tr. 5 – 6)

Câu 1(0,5đ). Nhan đề Tổ quốc nhìn từ biển gợi cho em những cảm xúc, suy nghĩ gì?

Câu 2(1,0đ). Biển đảo Việt Nam được nhà thơ miêu tả qua những hình ảnh nào? Qua những hình ảnh đó, em cảm nhận được gì về lịch sử của dân tộc?

Câu 3(1,5đ). Chỉ ra tác dụng của biện pháp tu từ so sánh trong hai dòng thơ: “*Biển Tổ quốc chưa một ngày yên ả / Biển cần lao như áo mẹ bạc sờn.*”

Câu 4(2,0đ). Giải thích nghĩa của cụm từ ngọn sóng trong dòng thơ: *Trong hồn người có ngọn sóng nào không.* Chỉ ra sự khác biệt về nghĩa của cụm từ ngọn sóng trong ngữ cảnh này với cụm từ ngọn sóng trong câu: “*Nhìn ngọn sóng ngoài khơi xa, lòng em lại trào dâng bao nỗi niềm khó tả.*”

Câu 5(2,0đ). Qua bài thơ em cảm nhận được tình cảm gì của tác giả?

Phần 2: Viết

Câu 1: Từ đoạn thơ trên, em hãy viết đoạn văn trình bày suy nghĩ của mình về trách nhiệm của thanh niên, học sinh hiện nay đối với biển đảo tổ quốc Việt Nam?

Câu 2: Đại văn hào Andersen có câu nói nổi tiếng: *“Không có câu chuyện cổ tích nào đẹp bằng câu chuyện do chính cuộc sống viết ra”*. Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy cho thấy rằng câu chuyện *“Vai diễn cuối cùng”* (Truyện khuyết danh) là câu chuyện cổ tích giữa đời thường?

VAI DIỄN CUỐI CÙNG

Có một diễn viên già đã về hưu, sống độc thân. Mùa hạ năm ấy, ông tìm về một làng vắng vẻ ở vùng núi, sống với gia đình người em ông là giáo viên cấp 1 trường làng.

Mỗi buổi chiều ông thường ra chơi nơi bãi cỏ vắng lặng ngoài thung lũng. Ở đó, chiều nào ông cũng thấy một chú bé ra ngồi đợi đoàn tàu chạy qua thung lũng, trước khi rẽ vào những vách đá đến phía ga trên. Chú bé hồi hộp đợi. Đoàn tàu phủ đầy bụi đường với những toa đông đúc hành khách như một thế giới khác lạ âm âm lướt qua thung lũng. Chú bé vụt đứng dậy háo hức đưa tay vẫy với hy vọng mong manh rằng: có một hành khách nào đó vẫy lại chú. Nhưng hành khách - một mỗi vì suốt một ngày trên đường- chẳng ai để ý vẫy lại chú bé không quen biết.

Hôm sau, rồi hôm sau, hôm sau nữa, hôm nào ông già cũng thấy chú bé ra vẫy và vẫn không một hành khách nào vẫy lại. Nhìn nét mặt thất vọng của chú bé, tìm người diễn viên già như thất lại.

Ông nghĩ: “Không gì đau lòng bằng việc thấy một em bé thất vọng, đừng để trẻ con mất lòng tin ở đời sống, ở con người.” Và một ngày kia, người em thấy ông anh diễn viên giở chiếc vali hoá trang của ông ra. Ông dán lên mép một bộ râu giả, đeo kính, mượn ở đâu một chiếc áo veston cũ, mặc vào rồi chống gậy đi. Ông đi nhờ chuyến xe ngựa của trạm lên tàu đi ngược lên ga trên. Ngồi sát cửa sổ toa tàu ông trầm nghĩ: “Đây là vai kịch cuối cùng của mình, cũng như nhiều lần nhà hát thường phân cho mình một vai phụ, một vai rất bình thường, một hành khách giữa bao hành khách đi tàu...” Tàu đi ngang qua thung lũng có chú bé đang đứng vẫy, người diễn viên già nhoài người ra, cười, đưa tay vẫy lại chú bé. Ông thấy chú bé mừng cuống quít, nhẩy căng lên, đưa cả hai tay vẫy mãi. Con tàu đi xa người diễn viên già trào nước mắt cảm động hơn bất cứ một đêm huy hoàng nào ở nhà hát. Đây là vai kịch cuối cùng của ông, một vai phụ, một vai không có lời, một vai không đáng kể nhưng đã làm cho chú bé kia vui sướng, đã đáp lại tâm hồn chú bé và chú sẽ không mất lòng tin ở cuộc đời. Cuộc đời là gì? Niềm tin và hạnh phúc thật sự ở đâu? Bạn là ai và vị trí đang ở đâu giữa chợ đời muôn lối?...

(Theo truyện khuyết danh)

Phần 2: Hướng dẫn chấm

Câu	Nội dung cần đạt	Điểm
Phần Đọc – hiểu		
1	Nhan đề “ <i>Tổ quốc nhìn từ biển</i> ” cũng vậy: ngắn gọn, giản dị, cho người đọc hình dung tổng quát nhất về nội dung của bài thơ – về điểm nhìn mà tác giả chọn – suy ngẫm, tình cảm dành cho Tổ quốc dưới góc nhìn của những con người gắn liền với biển, với đảo, ngày đêm gìn giữ, bảo vệ chủ quyền thiêng liêng của dân tộc; gợi mở cho người đọc những sự hào hứng riêng đối với cách tiếp cận mới khi nói về chủ đề tổ quốc; ngoài ra sự tối giản của nhan đề cũng cho thấy một âm hưởng trầm hùng nhất định của bài thơ.	0,5
2	Biển đảo Việt Nam được nhà thơ miêu tả qua những hình ảnh: <i>Ngàn năm trước con theo cha xuống biển</i> <i>Mẹ lên rừng thương nhớ mãi Trường Sa</i> <i>Biển Tổ quốc chưa một ngày yên ả</i> <i>Biển cần lao như áo mẹ bạc sờn</i> <i>Sóng lớp lớp đè lên thêm lục địa</i> <i>Trong hồn người có ngọn sóng nào không.</i> => Qua những hình ảnh đó em thấy được dân tộc Việt Nam có một lịch sử hào hùng, bên cạnh đó là một lòng đoàn kết của dân tộc ta.	1,0
3	- Biện pháp tu từ so sánh ở đây chính là: Biển cần lao với áo mẹ bạc sờn. – Tác dụng: tăng tính biểu đạt cho câu thơ, tăng sức gợi hình gợi cảm.	1,5
4	Cụm từ ngọn sóng trong dòng thơ Trong hồn người có ngọn sóng nào không được dùng với nghĩa ẩn dụ: ngọn sóng trong lòng là sự trăn trở không nguôi, là nỗi lòng đau đáu hướng về biển đảo quê hương của những con người yêu nước Còn cụm từ ngọn sóng trong câu Nhìn ngọn sóng ngoài khơi xa, lòng em lại trào dâng bao nỗi niềm khó tả được dùng theo nghĩa gốc, chỉ sóng biển.	2,0
5	Tình cảm mà tác giả thể hiện trong bài thơ đó chính là tình cảm tự hào, ngưỡng mộ, yêu quê hương, yêu đất nước. Tự hào với nền lịch sử mà đất nước đã có được.	2,0
Phần 2: Viết		
Câu 1	<i>a.Đảm bảo thể thức là đoạn văn dung lượng 200 chữ.Văn phong trong sáng, diễn đạt trôi chảy, không mắc lỗi chính tả, diễn đạt, có sự sáng tạo...</i>	

	<i>b.Xác định đúng vấn đề nghị luận:</i> trách nhiệm của thanh niên hiện nay đối với biển đảo tổ quốc Việt Nam <i>c.Triển khai hợp lí nội dung đoạn văn. Sau đây là một số gợi ý:</i> Trách nhiệm của thanh niên hiện nay đối với biển đảo Việt Nam: + Nhận thức được biển đảo Việt Nam hiện nay đang phải đối mặt với những hiểm nguy, sự phức tạp và khắc nghiệt từ các hoạt động của Trung Quốc. + Điều đó đòi hỏi thanh niên phải dũng cảm, mưu trí, chủ động sáng tạo, tự lực tự cường, sẵn sàng hy sinh xương máu, kiên quyết đứng lên bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của mình. + Là một học sinh trước hết chúng ta cần học tập thật tốt, nghe lời ông bà cha mẹ, lễ phép với thầy cô. Có nhận thức đúng đắn về việc giữ gìn và bảo vệ tổ quốc. Luôn biết yêu thương và giúp đỡ những người xung quanh,... + Tuy nhiên vẫn còn có nhiều bạn chưa có nhận thức đúng đắn về trách nhiệm của mình đối với quê hương, đất nước, chỉ biết đến bản thân mình, coi việc chung là việc của người khác,... những người này đáng bị xã hội thẳng thắn lên án. + Mỗi chúng ta cần phải cố gắng không chỉ vì tương lai của mình mà còn để xây dựng đất nước giàu đẹp xứng đáng với những gì được hưởng.	1,0 0,5 1,0 0,5 1,0
Câu 2	<i>a. Đảm bảo cấu trúc của một bài văn nghị luận văn học.Không mắc lỗi chính tả, diễn đạt, có sự sáng tạo, lập luận chặt chẽ, văn phong trong sáng..</i> <i>b.Xác định đúng vấn đề nghị luận:</i> Chức năng giáo dục của văn chương, làm sáng tỏ qua đoạn trích “ Khát vọng” của Bùi Minh Tuấn <i>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm; thể hiện cảm nhận sâu sắc và vận dụng tốt các thao tác lập luận; có sự kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ với dẫn chứng, văn phong trong sáng.Có thể triển khai theo hướng sau:</i> * Giải thích: - Ý kiến trên của Andersen bàn về giá trị tác phẩm văn chương. + “Cổ tích” là những câu chuyện xây dựng về một thế giới trong mơ, ở đó những phép màu sẽ biến những ước mơ của con người thành hiện thực, đem đến cho con người niềm tin vào cuộc sống tốt đẹp. + Còn “Câu chuyện cổ tích do chính cuộc sống viết ra” là cách nói có hình ảnh nhằm chỉ những gì được tạo ra bởi bàn tay, khối óc con người, những tình cảm đáng quý, chân thành, những nỗ lực không	2.0

	ngừng nghỉ để vượt thoát bóng tối vươn tới ánh sáng. + Andecxen đã ca ngợi vẻ đẹp của những câu chuyện cổ tích giữa đời thường trong các tác phẩm văn học. Cuộc sống đã thử thách cũng như làm tiếp thêm, tăng thêm tình yêu của những con người trong chính cuộc sống ấy, đó là những tình cảm cao quý: tình người cao đẹp, tình cảm gia đình đầm ấm, tình mẫu tử, tình phụ tử...thiên liêng, cao quý. + “Những câu chuyện cổ tích do cuộc sống viết ra đẹp không phải vì sự xuất hiện của ông bụt, bà tiên... mà nó đẹp nhờ những tình cảm chân thành giữa người với người, từ đó nó nuôi dưỡng tâm hồn con người ta bằng lòng nhân hậu và tình yêu thương, lòng bác ái. Thế giới của những câu chuyện cổ tích dù có đẹp và phong phú đến mấy cũng không bằng cuộc sống hiện thực với muôn vàn sắc màu và những điều bất ngờ, thú vị. Và câu chuyện “ Vai diễn cuối cùng” (Khuyết danh) là “câu chuyện cổ tích” được viết nên từ tình người, từ niềm tin vào những điều tốt đẹp trong cuộc sống. * Chứng minh <i>Luận điểm 1: “ Vai diễn cuối cùng” (Khuyết danh) là “Câu chuyện cổ tích do cuộc sống viết ra”, một câu chuyện về tình người nồng hậu, về niềm tin vào những điều tốt đẹp trong cuộc đời.</i> <i>* Câu chuyện về tình người cao khiết mà người diễn viên già dành cho cậu bé thôn quê:</i> + Người diễn viên đã về hưu, ông đang ở bên kia dốc của cuộc đời, mọi danh vọng, mệt mỏi đã được gác lại, vinh hoa cũng không còn. Ông sống độc thân, chuyển về sống cùng gia đình người em ở một làng vắng. Không vợ con, sống cuộc đời còn lại nơi vắng vẻ, yên bình, ông tìm niềm vui chốn làng quê. Trong ông vẫn còn rơi rớt lại nỗi buồn của quá khứ huy hoàng trên sân khấu được mọi người tán thưởng, được cống hiến... + Hiện ra trên trang văn của tác giả ta thấy người diễn viên già - một con người lạc quan, tinh tế, tích cực. Một người đã ở lẽ cuối của cuộc đời, ngồi quan sát hình ảnh tươi xanh trong bóng dáng non nớt “<i>chiều nào ông cũng thấy một chú bé ra ngồi đợi đoàn tàu chạy qua thung lũng, trước khi rẽ vào những vách đá đến phía ga trên</i>”, dù nhà văn không miêu tả cuộc trò chuyện giữa hai nhân vật, chẳng có sự tương tác mà chỉ đơn giản là sự dõi theo một cách chăm chú, cẩn trọng của ông lão, nhưng ta vẫn thấy đầy đủ sự quan tâm và tấm lòng nhân hậu của người diễn viên già dành cho cậu bé. + Người diễn viên già hiểu tường tận từng thói quen của đứa trẻ, biết được ngay cả mơ ước nhỏ nhoi trong trái tim mong manh, luôn “<i>đứng</i>	0,5 0,5 0,5
--	--	----------------------------------

	<i>dậy háo hức đưa tay vẫy” với ao ước “có một hành khách nào đó vẫy lại chủ”, để rồi nhanh chóng phải thất vọng vì “chẳng ai để ý vẫy lại chủ bé không quen biết”, giống như biết bao sự vô tâm của người lớn xung quanh chẳng ai để ý, nâng niu ước mơ của cậu. Chỉ có ông là nhìn thấy niềm tin, niềm vui của trẻ thơ đọng đầy trong ánh mắt của cậu. Ông chợt buồn, nuôi tiếc, thương cho hi vọng mong manh của cậu bé có thể bị dập tắt bất cứ lúc nào.</i> +Trước ước mơ của cậu bé, người diễn viên già bèn quyết định một việc thật đặc biệt, ông <i>“dán lên mép một bộ râu giả, đeo kính, mượn ở đâu một chiếc áo veston cũ, mặc vào rồi chống gậy đi”</i>, chỉ để khoả lấp nỗi buồn và thực hiện niềm mong ước giản dị khi ngộ ra <i>"Không gì đau lòng bằng việc thấy một em bé thất vọng, đừng để trẻ con mất lòng tin ở đời sống, ở con người"</i>, rồi diễn vai cuối cùng trong sự nghiệp. + Vai diễn cuối cùng ông gửi tặng cho đời lại không phải là trên sân khấu rộng lớn, không đông người chen lấn, không khoản tiền thù lao, cũng chẳng có tiếng vỗ tay, mà ở đó chỉ có tình yêu thương, đôi lấy đức tin bất diệt về tình người nơi cuộc sống vốn bình lặng. Vẫn hồi hộp như biết bao lần <i>“nhà hát thường phân vai cho ông, một vai rất bình thường, một hành khách giữa bao hành khách đi tàu...”</i>, nhưng lần này thật khác, thật đặc biệt khi ông diễn mà người xem lại chẳng hề nhận ra sự khác biệt với vai trò đóng thế trong tác phẩm cuối cùng của người diễn viên ấy. Để rồi, khoảnh khắc <i>“Tàu đi ngang qua thung lũng có chú bé đang đứng vẫy”</i> mang bao chan chứa hi vọng cũng là lúc ông lão <i>“nhào người ra, cười, đưa tay vẫy lại chủ bé”</i> như gửi lại tình yêu trọn vẹn từ trái tim mình và chợt nhận ra ánh mắt <i>“mừng cuống quít”</i> và hành động <i>”nhảy căng lên, đưa cả hai tay vẫy mãi”</i> của cậu bé khiến trái tim ông rung lên từng nhịp yêu thương. Ông vui sướng, bật khóc, đó là giọt nước mắt hạnh phúc vì đã diễn vai diễn cuối cùng của cuộc đời mình một cách thành công. -> Với tấm lòng nhận hậu, vị tha, người diễn viên đã trao hi vọng, tiếp thêm niềm vui sống cho đứa trẻ, giúp đứa trẻ nuôi dưỡng niềm tin tốt đẹp vào cuộc sống nơi vùng quê nghèo và gieo hạt giống hạnh phúc, niềm vui cho cuộc đời, làm cho tình người thêm ấm áp. * Phép màu chỉ đến trong những câu chuyện cổ tích của tuổi thơ, may mắn chỉ chạm khi ta thực sự cố gắng và trong cuộc sống đời thường này vẫn còn nhiều lắm những câu chuyện cổ tích không có ông bụt, bà tiên nhưng ấm áp tình người nồng hậu. Hạnh phúc mà cậu bé trong câu chuyện <i>“Vai diễn cuối cùng”</i> nhận được cũng rất xứng đáng cho những bèn bỉ, cố gắng, mong ngóng mà cậu đã gieo hi vọng từng ngày vào chuyến tàu đi qua trên mảnh đất nghèo nơi mình sinh sống.	0,5 0,5 0,5 1,0
--	---	---

	Chuyến tàu cuộc đời rồi sẽ chuyển bánh, ước mơ và niềm tin của cậu bé được gửi gắm vào những chuyến tàu qua làng. Hẳn cậu bé mãi không bao giờ biết được có một người đã đáp lại cậu, đã khơi dậy trong cậu một niềm tin bất diệt về điều tốt đẹp luôn hiện hữu. Và người diễn viên già đã gieo mầm xanh cho sự sống, gieo niềm tin và hi vọng cho thế hệ trẻ. Đó cũng là thông điệp sâu sắc về tình người được toả sáng, lấp lánh trên trang văn. Vì lẽ đó, câu chuyện “Vai diễn cuối cùng” (Khuyết danh) thực sự là “câu chuyện cổ tích do chính cuộc sống viết ra” ... <i>Luận điểm 2. Vai diễn cuối cùng” (Khuyết danh) là “Câu chuyện cổ tích do cuộc sống viết ra” được thể hiện bằng những hình thức nghệ thuật đặc sắc.</i> - Tình huống truyện khá đơn giản, xoay quanh một cuộc gặp gỡ không trực tiếp của người diễn viên già và cậu bé, họ không hề gặp nhau, chỉ qua những quan sát của người diễn viên già nhân hậu, cốt truyện giản đơn, không quá nhiều sự kiện, không kịch tính nhưng đủ để người đọc thấm thía về cách ứng xử đầy nhân văn, giàu tình người của nhân vật người diễn viên già. Câu chuyện đã thấp lè tè trong lòng bạn đọc ngọn lửa tình người ấm áp. - Nhân vật tuy không nhiều, được miêu tả qua hành động là chủ yếu, ngôn ngữ kể chuyện nhỏ nhẹ, thủ thỉ tâm tình như dòng nước mát làm thanh lọc tâm hồn bạn đọc khiến bạn đọc thêm yêu mến cuộc sống vốn rất bình dị này. * Đánh giá, mở rộng: - Ý kiến của nhà văn Anddecxen hoàn toàn đúng đắn bởi lẽ “câu chuyện cổ tích do cuộc sống viết ra” như dòng sữa ngọt lành xoa dịu tâm hồn con người, mỗi trang văn được mở ra như những nấc thang đưa bạn đọc đến với thế giới của tình yêu thương. Vì vậy, người nghệ sĩ thông qua đôi bàn tay nghệ thuật đã chắt lọc, gọt rũa những gì tinh túy nhất để tạo nên một tác phẩm giàu giá trị nhân văn và lòng nhân ái cao cả được toả sáng, vun đắp cho con người tình yêu cái đẹp, biết quý mến, nâng niu trân trọng vẻ đẹp của cuộc sống đời thường khiến cho mỗi chúng ta thêm yêu đời, yêu người. Còn bạn đọc khi đón nhận tác phẩm hãy hoà mình vào “câu chuyện của trái tim” nhà văn để cùng ngân rung những nhịp đập yêu thương cảm nhận “câu chuyện cổ tích do cuộc sống viết ra” mà nhà văn gửi gắm...	1,0 1,0 2,0
--	---	----------------------------------